

דף עמדה

אמנת איסטנבול

במבחן התוצאה

מחקר וכתיבה: מיכאל פואה

הקדמה:

"בוחרים במשפחה" הוא ארגון חברתי שהוקם על ידי 'מרכז אחוה' ושם לו למטרה לחזק ולקדם את ערכי המשפחה בחברה ובמדינה, מול מגמות הפירוק של התא המשפחתי בארץ ובעולם.

בימים אלו מונחת אמנת איסטנבול על שולחנה של הכנסת במטרה שממשלת ישראל תאמץ אותה בשם מדינת ישראל.

להלן התייחסותנו.

נקדים ונאמר כי יש שני סוגי אמנות בין לאומיות: האחת נועדה להסדיר את מערכות היחסים בין מדינות, כגון קשרי מסחר, מעבר בין מדינות וכד', והשנייה נועדה להנחיל ערכים משותפים, כדוגמת אמנת זכויות האדם.

אמנת איסטנבול היא מהסוג השני, קרי: היא לא נועדה להסדיר את קשרי מדינת ישראל עם מדינות מועצת אירופה, אלא להנחיל את הערכים המופיעים באמנה ביחס לסוגיית האלימות כנגד נשים.

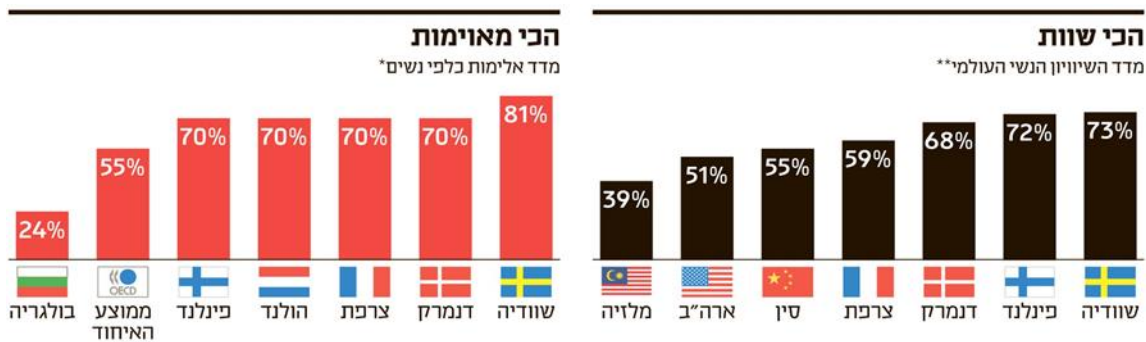
אין חולק כי אלימות בכלל היא רעה חולה שיש לפעול כדי למגרה או לפחות להמעיט אותה ככל האפשר. השאלה היא: מה הדרך הנכונה לפעול?

בדף זה נוכיח בסעיף במבחן התוצאה כי אמנה זו היא כישלון. בסעיף כישלון צפוי נסביר מדוע מדובר בכישלון ידוע מראש, ובסעיף הפתרון - חיזוק המשפחה נציע דרכים אלטרנטיביות לטיפול בנושא לאחר שלילת האמנה על הסף.

במבחן התוצאה

ראשית נטען כי אמנת איסטנבול לא משפרת את מצבן של הנשים אלא בדיוק להיפך. האמנה פוגעת בנשים ומרעה את מצבן. לו הייתה האמנה כלי למיגור האלימות כנגד נשים כפי שהיא מתימרת להיות, הרי שבמדינות שהצטרפו אליה הייתה היום האלימות כנגד נשים שואפת לאפס או לפחות פוחתת בצורה משמעותית. אך המצב הוא בדיוק הפוך- האלימות נגד נשים באותן מדינות שהצטרפו לאמנה ממשיכה לגאות. לדוגמה מדינה כמו שוודיה שהצטרפה לאמנה בתשע"א – 2011. לאחר 5 שנים, בשנת תשע"ו - 2016, התפרסם כי שוודיה המובילה במדד השוויון הנשי, היא גם המדינה המובילה באלימות כלפי נשים!

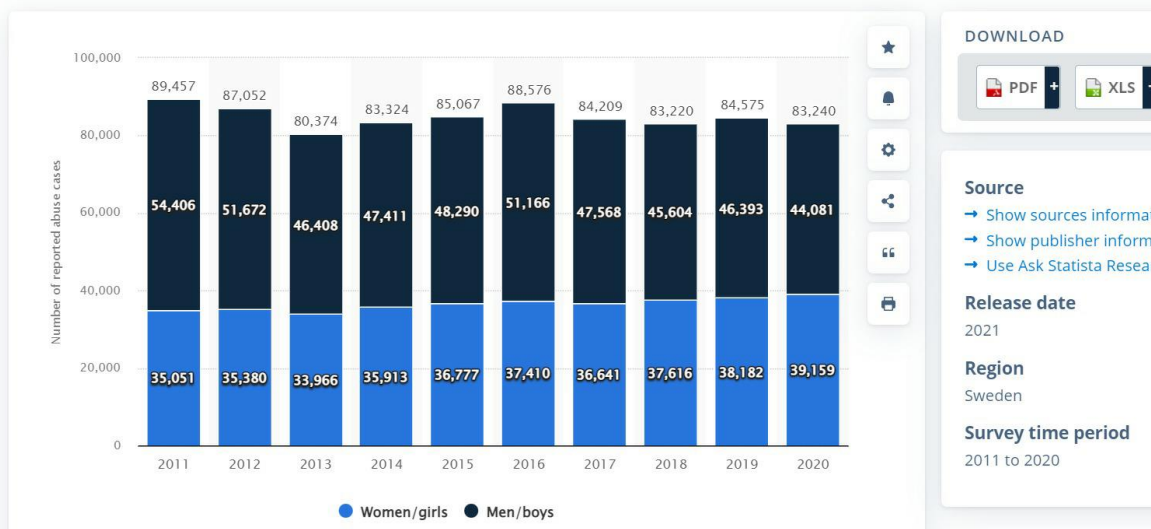
* שיעור הנשים שאמרו כי הן הוטרודות לפחות פעם אחת מאז גיל 15. הנתונים מתוך סקר אלימות כלפי נשים של האיחוד האירופי ב-2014.
 ** רמת השוויון המגדרי בין 10 ל-100 לפי תשובות דעת קהל בכל מדינה. הנתונים מתוך סקר של חברת YouGov מ-2015.

<https://www.themarket.com/wallstreet/MAGAZINE-1.3074907>

בחינה לעומק מראה כי לא רק שאימוץ האמנה לא הועיל, אלא להיפך - רק החמיר את המצב. להלן הנתונים שפרסם מכון המחקר הבינ"ל Statista:

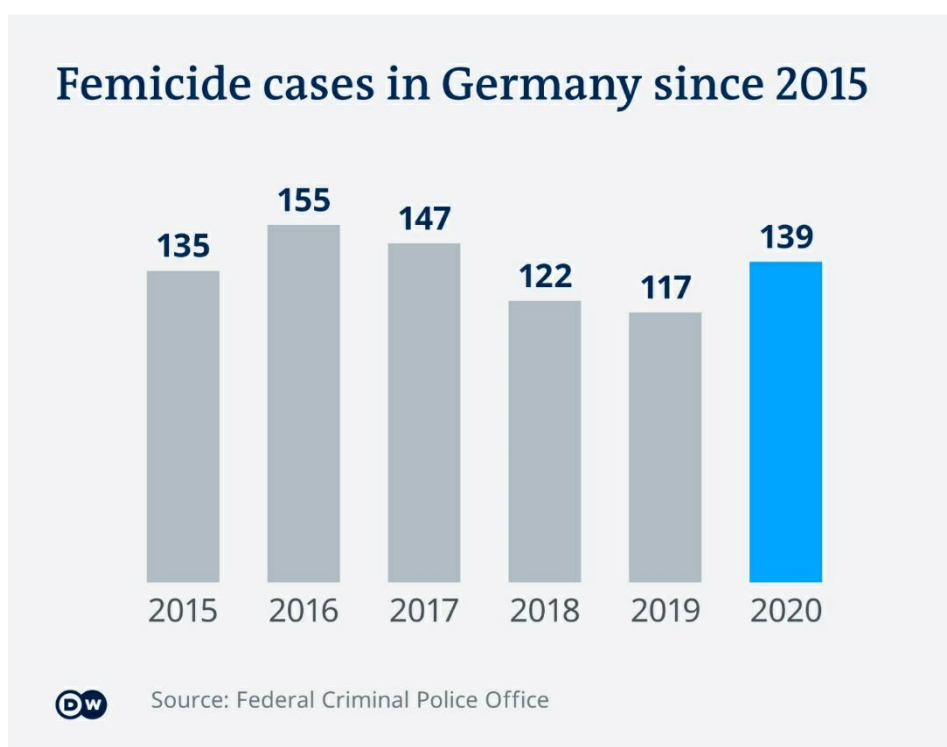
Society > Crime & Law Enforcement

Number of reported abuse cases in Sweden from 2011 to 2020, by gender

האלימות כנגד נשים בשוודיה (מסומנת בכחול) עלתה מ- 35,051 מקרים בשנת 2011 ל-39,159 בשנת 2020. כדאי לשים לב שבעוד שהאלימות כנגד גברים, אשר לא טופלה באמצעים דרסטיים כפי שמגדירה האמנה לטיפול באלימות, נמצאת במצב לא קבוע אבל בסה"כ בירידה- באלימות כנגד נשים ניתן לראות עליה איטית אך קבועה. כמובן שנתון זה מציב סימן שאלה ענק על יעילותה של האמנה.

שוודיה אינה ייחודית בתופעה זו. גרמניה גם היא הצטרפה לאמנה בתשע"א-2011. להלן נתונים לגבי רצח נשים בגרמניה, כפי שפרסם תאגיד השידור הגרמני DW לפי נתוני המשטרה הפדרלית של גרמניה.

גם כאן, אמנת איסטנבול לא שינתה דבר, ואולי אף החמירה את המצב.

נוסיף כי גם כאן, בארצנו הקטנה, בה אומצו רבים מהעקרונות של האמנה וניתנו תקציבי ענק למיגורה, המצב על פי מדד האלימות של תנועת ויצו לשנים 2019-2020 מראה החמרה מתמדת, והחמרת שיא בימי הקורונה.

לעשות אותו דבר שוב ושוב ולצפות לתוצאות שונות, זו אי שפיות (אלברט אינשטיין)

כישלון צפוי

הכישלון של אמנת איסטנבול הוא לא מפתיע. מי שקורא אמנה זו לעומקה מגלה כבר בדברי המבוא את הנחת היסוד שלדעתנו היא הגורם המרכזי לכישלון האמנה. וכך מופיעה הנחת היסוד במבוא לאמנה:

"הכרה כי אלימות נגד נשים הנה התגלמות של יחסי כוחות בלתי שוויונים בין נשים לגברים, אשר הובילו לשליטה על נשים ואפיילתן בידי גברים ולמניעת קידומן של נשים; הכרה בטבעה המובנה של אלימות נגד נשים, כאלימות מגדרית, ובכך שאלימות נגד נשים היא אחד ממנגוני החברה המכריעים שבאמצעותם נדחקות נשים למעמד כפוף בהשוואה לגברים"

הנחת היסוד היא כי אנו נתונים בשדה קרב של מלחמת המינים - הוי אומר גברים ונשים הם אויבים, כאשר כל הגברים הם אלימים ושתלטנים הרוצים רק כוח ושליטה על כלל הנשים, וכל הנשים הן קורבנות.

כשאלו הנחות היסוד, לא פלא למצוא בסעיף 1.5. של האמנה התחייבות של המדינות בזו הלשון:

"החברות ימנעו מנטילת חלק בכל מעשה אלימות נגד נשים ויבטיחו כי רשויות המדינה, פקידיה, סוכניה, מוסדותיה וכל גוף אחר הפועל מטעם המדינה ידבקו כולם לחובה זו"

מדובר בהתחייבות שאוסרת לפגוע במחבלת, או בכל מי שפוגעת באנשים אחרים בין אם הם ילדים, גברים או אפילו נשים מתוך הנחת יסוד שאשה היא לעולם הקורבן. תודעה זו מפקירה כבר היום נשים הנפגעות מאלימות נשית, וילדים הסובלים מהתעללויות של נשים וכמובן גברים נפגעי אלימות נשית. בעצם מדובר בהשלמה אם לא בעידוד של אלימות נשית מתוך הבנה שכל אישה אלימה היא בעצם קורבן של הבריונות הגברית הכללית מאז ומקדם.

וכך ממשיכה האמנה בפרק ההגנה והתמיכה בסעיף 3.18. לקבוע כי

"המדינות החברות יבטיחו כי הצעדים שיינקטו בהתאם לפרק זה:

יכוונו להעצמה ולעצמאות כלכלית של נשים שהן קורבנות אלימות"

המסר הסמוי הוא שרק נשים הן קורבנות לאלימות, והמסר הגלוי הוא שרק לנשים אנו מתחייבים לעזור, והגברים? שיסתדרו לבד.

כך כמעט בכל סעיפים מונכחת ומונצחת התפיסה של מלחמת המינים, תפישת עולם המגשימה עצמה בפועל כפי שהראנו בסעיף הקודם.

הפתרון - חיזוק המשפחה

נשים וגברים מסרבים להיות אויבים

אחד המקומות הכי בטוחים בעולם לנשים הוא מדינת ישראל, וכאשר ממקדים את המבט לציבור היהודי - יורד שיעור הנפגעות מאלימות באופן דרסטי. בשנת תשע"ח - 2018 היה שיעור הנשים שנרצחו באוכלוסייה היהודית 0.34 למאה אלף, אחד הנמוכים בעולם המערבי, ואילו בציבור הערבי היו 1.5 מקרי רצח של נשים על כל מאה אלף. נתון אפייני למדינות עולם שלישי. (עקיבא ביגמן <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1982462271799356&set=a.117425894969679&type=3&theater>). הסיבה לכך היא התרבות והמסורת היהודית המקדשת את הקשר בין בני הזוג ומנחילה עולם ערכים של שותפות וכבוד הדדי. זו גם הסיבה לכך שהמקום היחיד בעולם המפותח בו המשפחה גדלה ומספר הילדים לאישה נמצא בסימן עלייה הוא כאן בישראל. אם רוצים למנוע אלימות בכלל ואלימות כנגד נשים בפרט יש צורך לחזק את התא המשפחתי. חיזוק מבנה המשפחה לא נעשה על ידי טשטוש ההבדל בין המינים, להיפך - דווקא השוני והייחוד יוצרים את המפגש מתוך כבוד הערכה והשלמה הדדית. גברים ונשים שנמצאים כל הזמן בתחרות על אותו מגרש יוצרים ביניהם מתח לא בריא שמעודד ומביא לאלימות. זו הטעות הבסיסית של מנסחי אמנת איסטנבול ומחוללי תרבות השוויון הפלסטי, החיצוני. האמנה על ערכיה וסעיפיה הופכים את מערכת היחסים שבין בני זוג לחוזה שבכל רגע נתון צריך לחשוש כיצד הוא יתפרש בבית המשפט, וגורמים לצעירים רבים לוותר על זוגיות והקמת משפחה. הבדידות הייאוש וחוסר התקווה מביאים לחוסר אונים שמתורגם בין היתר לאלימות.

הדרכה לאיפוק לנאמנות ומסירות הדדיים, הדרכה להקשבה ולימוד של הייחוד שיש בכל מין ולדרכים שבהן כל אחד מביא את המיוחד שבו לידי ביטוי, והעצמת המשפחה והמערכת הזוגית - אלו הכלים הטובים ביותר להפחתה משמעותית באלימות בכלל ונגד נשים בפרט.

לסיום

אמנת איסטנבול היא לא יותר ממצג שוויון זריות חול בעיניים. אנו קוראים לחברי הכנסת ולממשלת ישראל להתנער מכל התחייבות לאמנת איסטנבול, ולבחון מחדש בצורה מעמיקה את דרכה של המדינה בהתמודדות מול האלימות בכלל, ובכלל זה האלימות כנגד נשים. אנו מציעים לפעול לחיזוק התא המשפחתי ולהטמעת עולם הערכים שהוא נושא עמו.

